

Miljönsamhet

När avfall blir affärsnytta

Camilla Gunell

Närings-, energi- och miljöminister Ålands landskapsregering
Åbo den 14 mars 2018

Åland

- Ca 30 000 invånare, 16 kommuner:
  - En stad, ca 11 500 invånare
  - Landsbygd, ca 15 500 invånare
  - Skärgårds, ca 2 000 invånare
- Självstyrande landskap tillhörande Finland
- Ålands lagting 30 ledamöter
- Ålands landskapsregering (Lantråd + 6 ministrar)
- Har egen behörighet att stifta lagar inom olika områden (bl .a. undervisning, sjukvård, miljö, näring, kommuner, polis, frimärken)

bärkraft.ax

**ALLA KAN BLOMSTRA
I ETT BÄRKRAFTIGT SAMHÄLLE
PÅ FREDENS ÖAR**

MÅLEN

DE SJU STRATEGISKA UTVECKLINGSMÅLEN

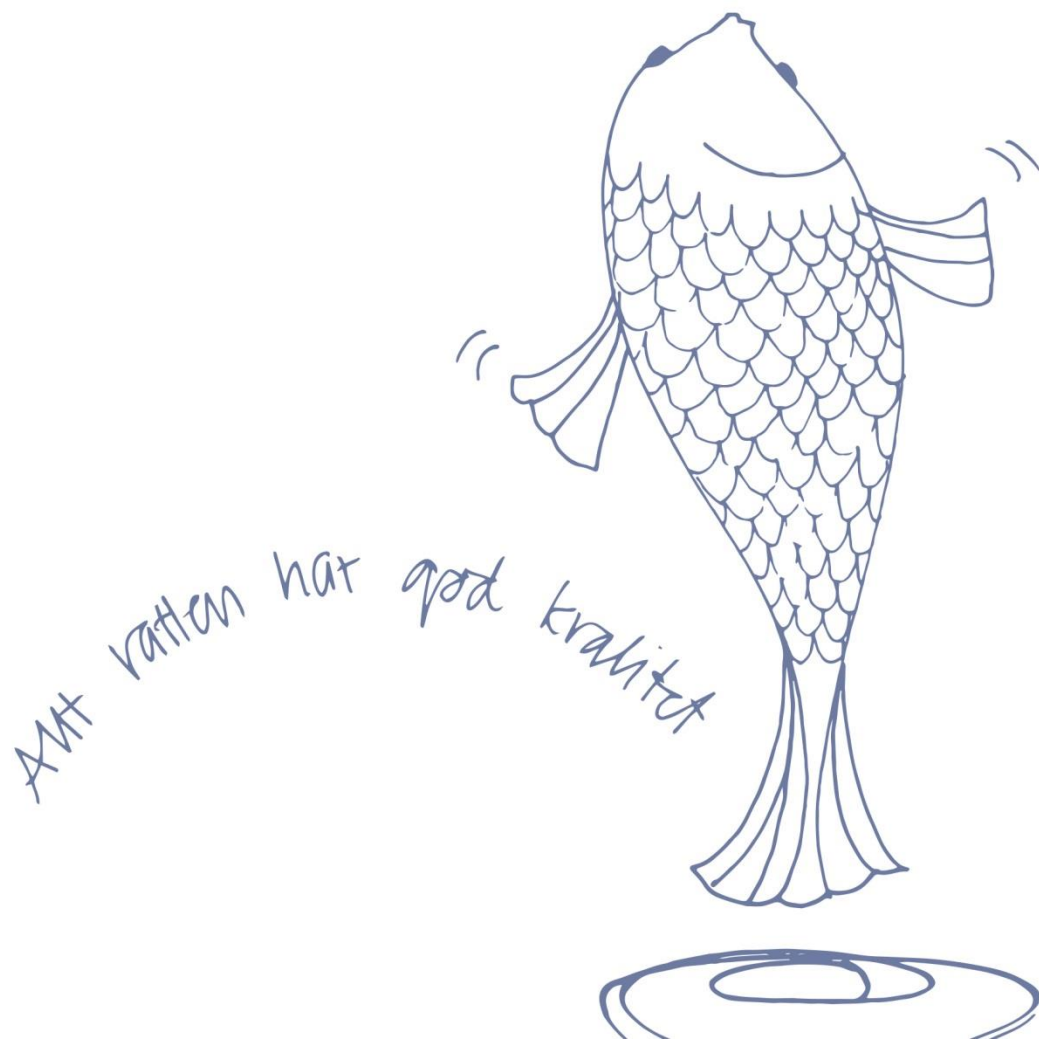

MÅL 1

MÅL 2

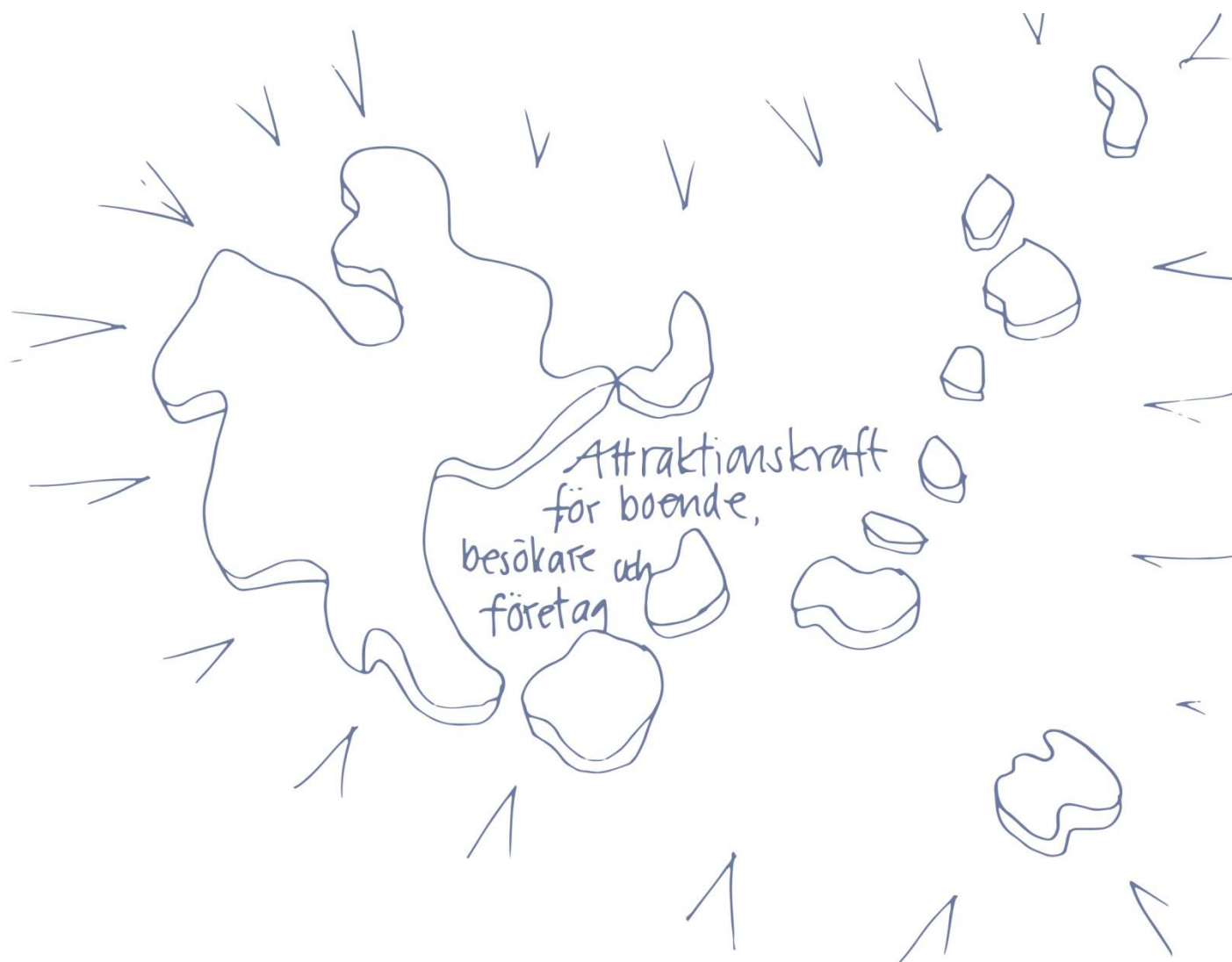

MÅL 3

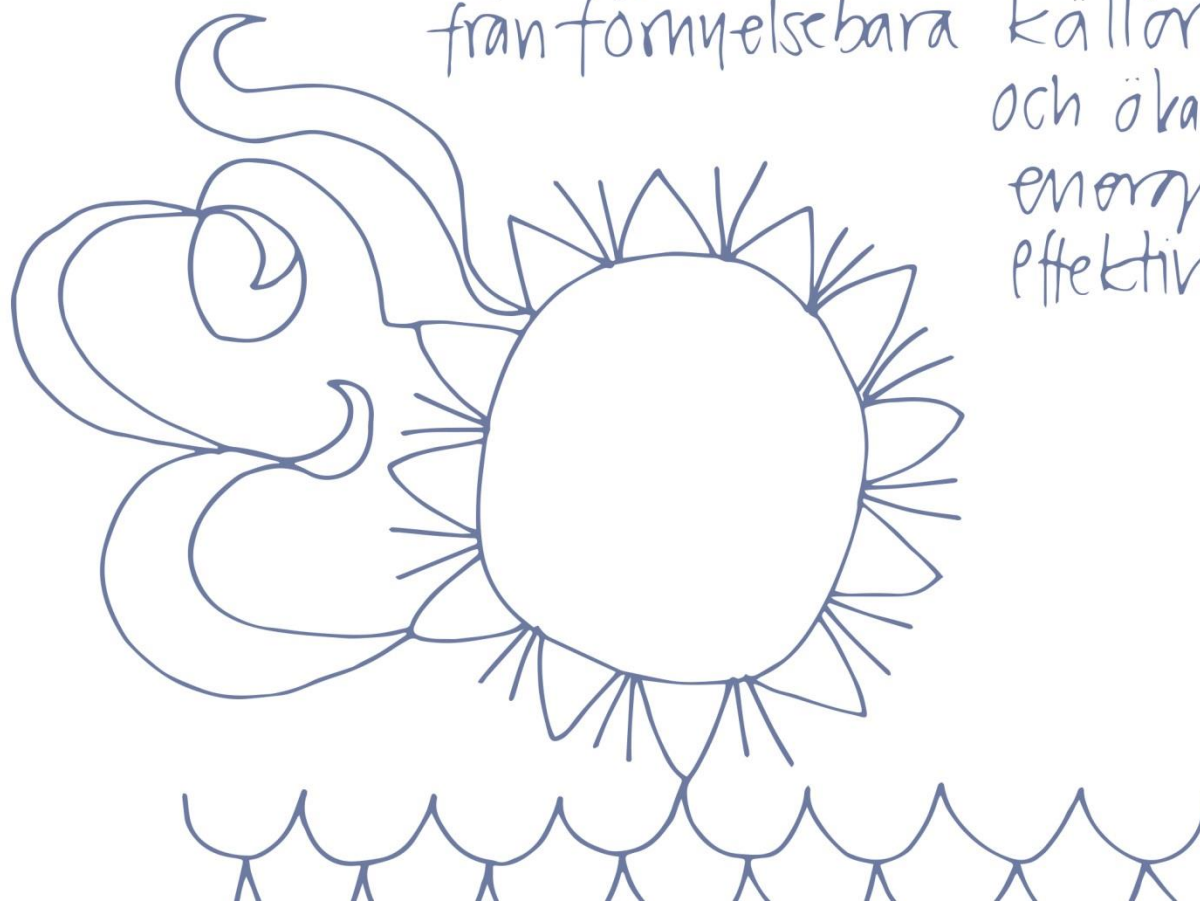
MÅL 4

MÅL 5

MÅL 6

Markant högre andel energi
från förnyelsebara källor
och ökad
energi-
effektivitet

hållbara och medvetna
konsumtions - och
produktionsmönster

MÅL 7

Strategiska arbeten på gång

- Energi- och klimatstrategi för 2030:
  - 60 % lägre koldioxidutsläpp (jmf med 2005)
  - 60 % förnyelsebar energi
  - 60 % lokalproducerad förnyelsebar el
- Livsmedelsstrategi:
  - Cirkulering av näringsämnen
- SkogsÅland2027
  - Ökat utnyttjande av skogens resurser
- Konkurrenskraftutredning om industrins förutsättningar

Lagar

- Miljöskyddslagen – "Syftet med lag är att främja en hållbar utveckling genom att undvika negativ miljöpåverkan samt genom att undanröja och begränsa skador av sådan påverkan."
- Ny avfallslag - Cirkulär ekonomi - ett lagförslag är överlämnat till lagtinget, vilket innebär att rikets avfallslag införs på Åland såsom blankettlag
- En utredning pågår, i samarbete med miljöministeriet, om hur producentansvaret på Åland kan utvecklas trots att det är två lagstiftande områden

ÅLANDS
LAG-
SAMLING
1970

ÅLANDS
LAG-
SAMLING
1976

ÅLANDS
LAG-
SAMLING
1980

ÅLANDS
LAG-
SAMLING
1984

ÅLANDS
LAG-
SAMLING
1988

ÅLANDS
LAG-
SAMLING
1992

ÅLANDS
LAG-
SAMLING
1996

ÅLANDS
LAG-
SAMLING
2000

ÅLANDS
LAGSAMLING
2004

ÅLANDS
LAGSAMLING
2008

ÅLANDS
LAGSAMLING
2012

Utveckling av avfallshanteringen

- **2001**
  - Kommunalförbundet Mise startar med de flesta åländska kommuner.
  - Insamling av plast inleds
- **2002**
  - Pilotprojekt med 4-fack
  - Deponier stängs
- **2005**
  - Bioavfallsdeponier stängs
- **Idag**
  - 8-fack utbrett
  - Fullständig sortering i flerbostadshus

Dagens avfallssituation

- Olika avfallslösningar i kommunerna, ex. Kommunalförbund (Mise), samarbeten, egna kommunala lösningar
- Gamla deponier stängda och övertäckta, 1 deponi för inert avfall kvar (Svinryggen)
- Avfall som ska materialåtervinnas eller deponeras, samt farligt avfall som ska destrueras skickas till Finland (drygt 8000 ton). Till Sverige skickas främst hushållsavfall för energiåtervinning (drygt 8000 ton)
- På Åland behandlas ca 26 000 ton **bioavfall, slam** (Lotsbroverkets reningsverk i Mariehamn som har biogasproduktion) och **mineraliskt avfall**

Nuvarande utmaningar

- Vad har vi för avfall?
  - Bioavfall komposteras på Åland (Ålandskomposten)
  - Material för återvinning (metall, glas, papper, plast o.s.v.) skickas bort
  - Hushållsavfall (brännbart) skickas bort
- Näringsämnen kan tillvaratas bättre. Recirkulation av näring
- Borttransport av avfall. Kostsamt, lokala lösningar?
- Dålig sortering t.ex. ca 20-25 % bioavfall i hushållsavfallet

Vad önskar vi åstadkomma?

- Utnyttja avfall till energiändamål
  - Biogas?
  - Direkt förbränning? För små för att ekonomiskt möjliggöra direkt avfallsförbränning
  - Energi i form av bränslen, el eller värme?
- Restprodukt som gödning och jordförbättring inom jordbruket
- Att avfall är en resurs som kan utnyttjas av företagen för att skapa affärsnytta – cirkulär ekonomi

Exempel på lösningar

ÅCA - Ålandsmejeriet

- Vassle var tidigare ett avfall
- Idag görs biogas av vassle
- Minskade avfallskostnader
- 90 % grön energi
- Samarbete med kommunen

Källa: <http://www.aca.ax/>

Orkla – Chipsfabriken

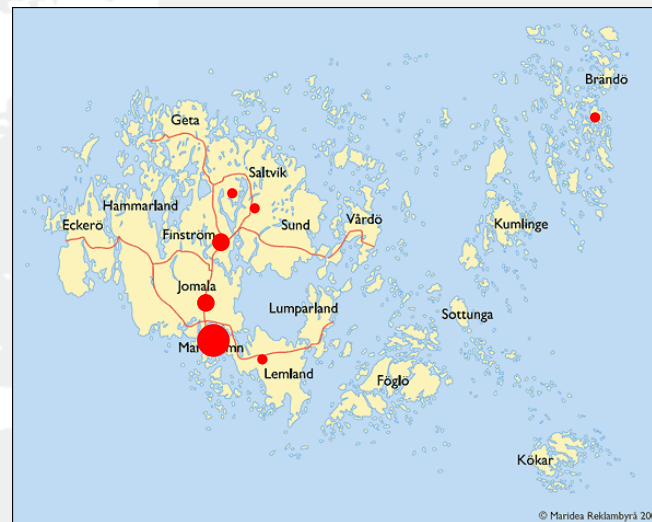
- Processvatten cirkuleras flera gånger i processen
- Processvattnet renas och utnyttjas till biogas
- Minskar behov av olja/propangas
- Planerar större biogasanläggning med eventuell cirkulation av rötrest

När- och fjärrvärme

Kommunala när- och fjärrvärmenät har övergått till restprodukter och sidoströmmar från skogsindustrin. 90 % av värmen kommer från skogsrester (flis, sågspån, bark)

- Mariehamn
- Jomala
- Finström
- Saltvik 2 st
- Lemland
- Brändö

Fiskrens

Fiskrens från fiskodlingar är en åtråvärd bioprodukt

- Fiskolja (Omega3-fett)
- Proteiner (foder för sällskapsdjur)
- Fordonsbränsle, 1 bussbolag kör på bränsle tillverkat på olja från fiskrens
- Används idag till pälsdjursfoder
- Företaget Petrolax satsar på storskalig separation av fiskolja och proteiner (fiskmjöl) ur fiskrens. Eventuellt projektstart under 2018.

Vision – Avfall som resurs

- Från avfall till affärsnytta – Ett nytt sätt att tänka
- En helhetslösning där alla företag hittar sin plats i systemet och lever i symbios kring resurser (avfall idag)
  - Avfallsproducenter hittar lokal avsättning för restprodukter
  - Lokala företag hittar möjligheter att använda restprodukter i sin verksamhet
- Flera enskilda lösningar finns idag (tidigare exempel). Många företag söker fortfarande lösningar. Alla borde kopplas samman i ett välfungerande nätverk kring avfallet.

FlexE demo

- Projekt för att göra en demonstrationsplattform för smarta energinät med 100 % förnyelsebar energi på Åland
- Projektet drivs av företaget Clic Innovation tillsammans med flera stora företag inom energisektorn
- Utnyttjar förutsättningarna på Åland med:
  - Egen lagstiftning
  - Enkelt att mäta flöden i elnätet (import/export)
  - Goda förutsättningar för vindkraft och solenergi

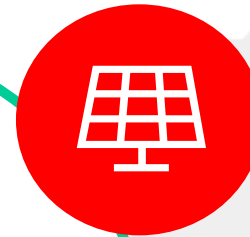
Renewable Transportation

Demand Response

Prosumers

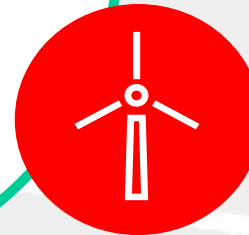

Smart grid
and ICT

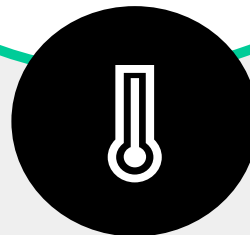
Solar

Households
Industrial

Wind

Retrofits
Green field

Heat

Flexible CHP
Heat pumps
Electrical heating

Regulation
and
Market
Mechanisms

E-Storage

Fly wheels
Batteries
Power to Gas

Tommy Jacobson • tommy.jacobson@clicinnovation.fi

Cirkulering av näringsämnen

- Implementeringen av livsmedelsstrategin, projektet ägs av Ålands Producentförbund och utförs av Invenire Ab.
- "Ahvenanmaa kiertotalouden esimerkkinä - alueellinen kestävä ruokajärjestelmä" Uppbyggande av en modell för ett lokalt livsmedelssystem baserat på cirkulär ekonomi, projektet:
  - finansieras av Jord- och skogsbruksministeriet
  - ägs av Invenire Ab
  - Åland är pilotområde

Hur åstadkommer vi:

- SMARTARE produktion
- SMARTARE återvinning
- SMARTARE affärsverksamhet
- SMARTARE konsumtion och
- ett SMARTARE samhälle.

Tack!